

3
СТОР.
Гуцульська зірка
Ігоря Студеняка

4
СТОР.
Юрій Остапеч:
«Ми повинні рухатися в напрямку
безкоштовної, а не платної освіти»

5
СТОР.
Вогняна пастка
для лісів

Підсумки року й нові завдання

Ректор звітував про діяльність альма-матер у 2019-ому

У середині січня традиційно в Ужгородському національному університеті підбили підсумки року, що минув. В альма-матер шанують звичаї, тож розпочали засідання трудового колективу з коляди у виконанні представників Заслуженого академічного Закарпатського народного хору.

У конференц-залі зібралися близько 350 ужнівців, а також члени наглядової ради вишу, зокрема голова національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Сергій Квіт, академік Національної академії мистецтв України Володимир Микита, голова правління «Комінвестбанку» Мирослав Гісем.

На початку виступу ректор Володимир Смоланка зазначив: у 2020 році змінюється формула фінансування закладів вищої освіти. Надаватимуть базове всім, а додаткове — зважаючи на позиції в міжнародних рейтингах, масштаб університету, контингент студентів, обсяг залучених із позабюджетних джерел коштів на дослідження, регіональний коефіцієнт, а з 2021-ого — ще й з урахуванням працевлаштування випускників. Відтак у звіті Володимир Іванович звернув увагу на нижченаведені показники.

«Ужгородський національний — один із 12 найбільших університетів України за контингентом»

Нині в альма-матер — 151 професор, 723 доценти, 413 асистентів і понад 14 800 студентів (із яких понад 1400 — іноземні). Минула вступна кампанія, попри відтік абітурієнтів за кордон, виявилася успішною. На бакалаврат і магістратуру медичного спрямування зараховано понад 2600 першокурсників,

що перевищило попередні показники на 6 відсотків. Магістрантів прийняли на 9 % менше, однак така загальноукраїнська тенденція, оскільки впроваджено єдині іспити, за результатами яких вступають тільки найрейтинговіші.

Важливу увагу щороку приділяють профорієнтації. Торік для 600 учнів організували День відкритих дверей, для 60 найкращих школярів — Літній університет. Ужнівці відвідали 27 закладів освіти Закарпаття та 22 Львівщини. Брили участь у VIII Міжнародній виставці «Вища освіта» у Львові, Міжнародній спеціалізованій виставці «Освіта та кар'єра» у Києві, ярмарках кар'єри, вакансій. До того ж абітурієнти мають змогу дізнатися про виш із його сторінок у соціальних мережах.

«В УжНУ приділяють важливу роль науці. Зокрема, ученим надають премії за статті, які обліковуються базою Scopus»

Торік наші науковці захистили 30 кандидатських, 9 докторських дисертацій, опублікували 138 статей у наукометричній базі Scopus, що перевищує показники 2015 року майже на 75 відсотків. До наукової роботи активно залучають і студентів. Так, у щорічному конкурсі стартапів представлено 15 проєктів. Переможці відвідали Кальмар (Швеція).

Рідний виш долучився до масштабних ініціатив із загальною сумою залучених коштів 71059,45 євро. Також торік виграно 6 нових міжнародних проєктів, реалізація яких триватиме 24 місяці (очікувана сума грантів — понад 1 млн євро). Більше сотні студентів УжНУ брали участь в академічній мобільності. Своєю чергою, альма-матер

прийняла близько 20 іноземців, які впродовж семестру навчалися в нашому виші.

«Торік на всіх факультетах були ремонтні роботи різного масштабу»

В УжНУ продовжують реконструкцію підрозділів, покращують умови проживання в студмістечку. Невдовзі ремонтуватимуть фасад та встановлюватимуть нові вікна на медичному факультеті. Запланована й реалізація програми енергоефективності, на яку Світовий банк виділить 4 мільйони євро, а 20 % фінансуватиме наш заклад. У 2020-ому, зокрема, запланована реконструкція конференц-залу та приміщення, де відбуваються засідання вченої ради.

«Традиційно наші студенти здобули чимало перемог»

Здобувачі фаху стали призерами всеукраїнських, міжнародних конкурсів, змагань, олімпіад. Відбулися щорічні заходи «Міс УжНУ», «Скалка-фест», «Ліга сміху», «Битва інтелектів», Тиждень студента, Тиждень студентської дружби, дні підрозділів, загальноуніверситетські спартакіади. Ужнівці долучилися до благодійних, екологічних акцій. Одне слово, приділяли увагу і навчанню, і дозвіллю.

«УжНУ покращив позиції в міжнародних рейтингах»

Перераховані здобутки дозволили альма-матер закріпитися на 13 місці в Scopus та на 14-ому у Webometrics, посісти 24-у позицію в SCImago

Institutions Rankings. Крім того, закарпатський ЗВО вперше увійшов до міжнародного рейтингу QS World University Rankings by Region (11-ий серед 20 вітчизняних вишів). «Кожен із працівників доклав чимало зусиль упродовж року, та перед нами ще чимало нових завдань. Серед них: модернізація освітніх навчальних програм із залученням працевлаштувачів та органів студентського самоврядування, підвищення ефективності системи моніторингу, контроль якості освітнього процесу, сприяння працевлаштуванню випускників. У пріоритеті також — удосконалення системи рейтингування працівників, покращення матеріально-технічної бази. Важливо надалі активізовувати участь ужнівців у міжнародних проєктах, інтернаціоналізувати діяльність, залучати ресурси міжнародних програм, фондів. Упродовж року впроваджуватимуть і освітні програми з перепідготовки й підвищення кваліфікації, нових електронних сервісів для представників УжНУ, удосконалюватимуть форми профорієнтаційної роботи. Бажаю нам успіхів!» — підсумував В.Смоланка.

Звіт ректора обговорили Сергій Квіт, декан біологічного факультету Ярослава Гасинець і декан стоматологічного факультету Євген Костенко, котрі запропонували визнати роботу задовільною.

Насамкінець очільник ЗВО вручив працівникам атестати доцентів і професорів, а за багаторічну плідну працю та з нагоди ювілеїв нагородив грамотами декана хімічного факультету Василя Лендела та проректора з наукової роботи Ігоря Студеняка. Завершили раду виконанням Державного Гімну України. **Ольга БРАЙЛЯН,** «Погляд».

Пам'ятаймо про соборність!

Тиждень тому в Україні зустріли одне зі знакових державних свят — День соборності. Уже 101 рік наш народ пишається проголошенням Акту Злуки Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки. Ця подія, що відбулася в 1919 році, є знаменною для нас і закликає громадян до єднання, якого так часто бракує в повсякденному житті.

Будьмо згуртованими, пам'ятаймо славне минуле, тоді матимемо майбутнє. Звертаюся до всієї університетської родини: вагомими успіхами альянсу-матер теж не були б можливими, якби ми не об'єднували зусилля з метою виконання поставлених завдань. Завжди пам'ятаймо це, бережімо державу, цінуймо традиції. У нас усе вдасться!

Володимир СМОЛАНКА,
ректор УжНУ, професор.

Одним абзацом

■ Безпека. У різних підрозділах УжНУ відбулися позапланові інструктажі з пожежної безпеки. Працівники вишу та студенти повторили правила безпеки й ознайомилися з планами евакуації в екстрених ситуаціях.

На економічному факультеті працівники патрульної поліції прочитали лекції про переохолодження та обмороження. Такі заходи актуальні в зимовий період, оскільки присутніх інформували, як надавати першу домедичну допомогу. Загалом інспектори закликали не бути байдужими, коли хтось потребує допомоги.

■ Подорожі. Студенти альма-матер активно подорожують Європою. Скажімо, торік університет організовував мандрівку до Кракова, до якої долучилося 48 студентів. У турі Братислава-Відень-Прага побували 67 юнаків і дівчат. А Відень, Париж та Мілан побачили 100 ужнівців.

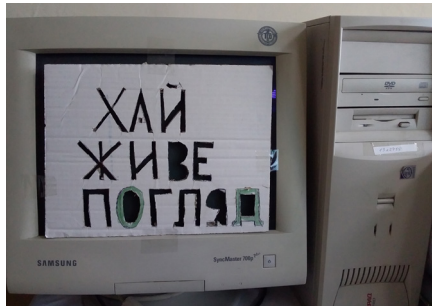
Ольга БРАЙЛЯН,
«Погляд».

Фото Вікторії КЕНДРИ

Доброю традицією в УжНУ стало вручати дипломи магістрам на початку нового року. Ось і чергове поповнення таких фахівців відзначили на філологічному факультеті. Напутні слова проректора з науково-педагогічної роботи, професора Мирослави Лендьял, декана, доцента Галини Шумицької, заступника декана Олега Хававчака, завідувачів кафедр та інших наставників доповнили атмосферу свята зворушливістю. Загалом магістрами стали 68 студентів денної та заочної форм навчання. 10 «іменинників» отримали дипломи з відзнакою.

«Погляду» — 21!

Перший редакційний комп'ютер газети «Погляд»...

Він на світліні поруч. У 1998 році вартість монітора, системного блоку з мишкою та клавіатурою прирівнювалася ледь не до ціни... однокімнатної квартири! Але нашому часописові тодішнє керівництво університету, філологічного факультету, кафедри журналістики, вчена рада вишу дали «відмашку». Допомогли не тільки технічним

оснащенням. Дякуємо їм усім і за нинішню підтримку. Дякуємо читачам, авторам, котрі в епоху цифрових технологій не зраджують «Погляду».

Працювали та працюватимемо для вас. Залишатимемося й надалі літописом альма-матер. І звичайно, долучатимемося до підготовки нових журналістів. Будьмо разом!

Із глибокою вдячністю поглядівці.

Він вірив у щасливе майбутнє України

До 90-річчя доцента Василя Палька

Ядром нації справедливо вважають інтелекцію — носія творчих ідей та планів реалізації. Покликана відстоювати інтереси населення, оперативно реагувати на виклики часу. У цьому контексті вирізняються науково-педагогічні працівники. На них, з одного боку, покладається обов'язок сіяти розумне, добре, вічне, а з іншого, йти в ногу з вимогами сучасної науки. Зрозуміло, аби відповідати цим критеріям, потрібно мати добру фахову підготовку та загострене почуття відповідальності за доручену справу. Закарпаття завжди славалося такими людьми. Сьогодні згадаємо В.Палька — кандидата історичних наук, доцента, патріота рідного краю. Саме в день святого Василя він зустрів би своє 90-річчя. Але не судилося...

Василь Васильович народився 14 січня 1930 року в мальовничому селі Лисичево, що на Іршавщині, у працюючій селянській родині. Навчався в місцевій народній школі, а се-

редню освіту здобув у Білківській СШ. Найбільше цікавився гуманітарними предметами, а особливо — історією. Хлопця мав свідомого, таємничого.

У 1948 р. В.Палько став студентом історичного факультету Ужгородського державного університету, який закінчив через п'ять років із відзнакою, одержав направлення на роботу до Залужанської середньої школи, що на Мукачівщині. Через рік Василя Васильовича перевели на посаду вчителя історії в Ракошинську СШ. У середніх школах пропрацював дев'ять років, виявив себе з найкращого боку.

Першого вересня 1962 року повернувся до рідного університету. Працював викладачем, старшим викладачем, доцентом кафедри історії СРСР, доцентом кафедри історії УРСР, історіографії та джерелознавства й кафедри історії України. Пройшов шлях від надзвичайно добросовісного викладача до майстра педагогічної справи. Став уособленням справжнього науковця, педагога, вихователя. Останній етап роботи — доцентом кафедри історії та суспільних дисциплін Ужгородського державного інституту інформатики, економіки і права (1998 — 2002). Тут закінчив земний шлях 8 січня 2002 року. Спочиває на цвинтарі «Барвінкош», що під Ужгородом.

Василь Васильович зарекомендував себе добросовісним ученим. Спочатку досліджував актуальні питання історії робітничого класу Закарпат-

тя. Скрупульозно працював в архівах, вивчав опубліковані документи, статистики, нечисленні праці попередників тощо. Із результатами наукових пошуків виступав на конференціях. Публікував статті, нариси, повідомлення. Кандидатську дисертацію «Становище і боротьба робітничого класу Закарпаття у другій половині XIX — початку XX ст.» захистив 28 травня 1968 року на засіданні ради Інституту історії АН СРСР, притому показав себе талановитим дослідником.

У наступні роки історик продовжував вивчати робітничу тематику. Був співавтором монографій «Місто над Ужем» (Ужгород, 1973, 1984), «Робітництва горде ім'я» (Ужгород, 1976), «Імені комуніста Локоти» [Про історію Великобичківського лісохімічного комбінату] (Ужгород, 1977). У виданні «Історія міст і сіл Української РСР: Закарпатська область» (Ужгород, 1969, 1982) опублікував змістовний нарис про Кобилецьку Полян. Ще звернемо увагу читачів, що історик написав статтю «З історії водяної кузні «Гамора» в Лисичеві» (1988). Зрозуміло, що подібні дослідження мають значний пізнавальний інтерес. Адже результати матеріальної культури людства час перетворює в музейні експонати, а то й повністю руйнує їх.

Василь Васильович зробив значний внесок у біографістику. Він писав передусім про Михайла Грушевського, Григорія Сковороду, Івана Франка, Олександра Духновича, Анато-

ля Кралицького, Юрія Гуцу-Веліна, Василя Гренджу-Донського та інших відомих діячів. А ще був автором студій про наукову та видавничу діяльність крайового товариства «Просвіта» у міжвоєнний період.

Вагоме місце в науковому доробку В.Палька посідають історіографічні дослідження. Так, після захисту кандидатської дисертації працював над проблемою «Історія західноукраїнських земель другої половини XIX — початку XX ст. у новітній вітчизняній історіографії». Частина наукових пошуків була оформлена й надрукована у вигляді курсу лекцій «Історія Закарпаття в українській радянській історіографії» (Ужгород, 1974). До цього видання звертаються всі, хто цікавиться історією нашого краю. Наукові праці В.Палька ще довго зберігатимуть актуальність.

Тисячі випускників історичного факультету Ужгородського університету добре пам'ятають чудові педагогічні здібності свого наставника. Василь Васильович викладав такі курси, як: «Історія України нового часу», «Історіографія історії України», «Історична географія», «Методика викладання історії в школі», «Основи наукових досліджень» тощо. Працюючи у вишій, застосовував проблемний метод навчання, регулярно використовував унаочнення, технічні засоби. Заняття колеги завжди були динамічними, цікавими, до роботи активно залучав студентів.

Ще слід нагадати, що Василь Васильович понад тридцять

років читав «Методику викладання історії в школі». Він добре знав специфіку діяльності в середніх школах і вищих навчальних закладах. Тож чимало зробив для підготовки на історичному факультеті майбутніх учителів історії. Тим більше, що понад три десятки років керував педагогічною практикою студентів-істориків, орієнтувався в змісті шкільних підручників з історії, основ держави і права, суспільствознавства та найновіших навчальних програм із цих курсів. До речі, педагогічний досвід В.Палька вивчив і узагальнив Закарпатський інститут удосконалення вчителів.

Колега був активним і в громадській роботі. До неї ставився відповідально. Невипадково виконував низку доручень (академічний, член профкому, член факультетської атестаційної комісії, читав лекції для населення тощо), які завжди виконував вчасно. Добросовісну працю помічали та відзначали. Василя Васильовича нагородили грамотою Міністерства освіти УРСР (1959). Педагогу присвоїли звання «Відмінник освіти України» (1995). Але найбільшою нагородою були слова вдячності безлічі вихованців.

Уже вісімнадцять років із нами немає В.Палька. Він гідно прожив земне життя, про що сказано вище. Але пам'ять живе. У спогадах рідних, колег, студентів, сусідів, усіх, хто мав за щастя знати цю людину.

Микола ОЛАШИН,
кандидат історичних наук,
доцент.

Гуцульська зірка Ігоря Студеняка

Слово з нагоди 60-річчя

Пригадую, як десь у серії 1990-их я вперше побував у Рахові. Цей мальовничий куточок Закарпаття одразу справив неймовірне враження. Ні, у Карпатах бував, але які огортають названий райцентр — особливі. Вони пройняті духом Гуцульщини з її дивовижними історією, культурою, традиціями...

Що вже казати про Ігоря Студеняка, проректора з наукової роботи УжНУ, котрий народився 12 січня 1960 року в самісінькому Рахові й буквально ввібрав у себе всю красу та силу самобутнього гірського краю. Батьки нинішнього ювіляра — теж корінні мешканці району. «Тато з Квасів, а мама з Росішки. До переїзду в Ужгород 1965 року (та й пізніше) моє дитинство, крім Рахова, було пов'язане саме із цими селами, де відпочивав у бабусь, а ще — із Великим Бичковом. Тамтешня природа мала значний вплив на мене. Обходив чи не всі навколишні гори, адже батьки на свята часто збиралися на вершини. Були і на Близничах, і на Говерлі...», — згадує Ігор Петрович. Крім того, пам'ятає великі родини предків, у яких було по восьми дітей. І власне особливо шануватиме дідусів: учасника Першої світової, іншого — теж патріота, загинув в одному зі сталінських таборів.

А ще як без обрядів! Особливо на Різдво. За комуністичних часів не дуже можна було колядувати. Та хто ж на це звертав увагу?! Зокрема, у такому «тупиковому» селі, як Росішка. Хатки розкидані схилами. Сонце й мороз арканно танцюють над товщею снігу... А від помешкання до помешкання протоптаними стежками «мандрує» бетлегем. Таке більше в жодному куточку світу не побачиш.

А ніч яка посеред гір! Аж за очі хапає...

Чи взяти гуцульську народну кухню! І досі І.Студеняк підтримує започатковану батьком традицію — щотижня готує кулешу з бринзою...

Узагалі разом із природою та народною культурою вагомий вплив на Ігоря Петровича мали саме батьки. Тато — Петро Юрійович — кандидат економічних наук, працював у лісовій промисловості, в одному з інститутів НАН України, у 1977 — 1982 роках керував в Ужгородському університеті науково-дослідною частиною (яку син очолює й до тепер!), а також викладав на економічному та факультеті міжнародних економічних відносин. Мама —

Орися Миколаївна — закінчила філологічний факультет нашого вишу, багато вчителювала в школах Ужгорода, міському коледжі культури і мистецтв.

Отож синові були дані добре виховання й такі ж різнобічні знання. І наука не лізла на бука. Навіть міську олімпіаду з української мови та літератури виграв! Невипадково після закінчення із золотою медаллю популярної Ужгородської СШ №1 ім. Т.Шевченка, у якій не просто поглиблено вивчали іноземну мову, «замахнувся» не на що-небудь, а на Московський інститут міжнародних відносин. Мріяв стати журналістом або дипломатом. Та зрештою, призначений переважно для столичної еліти заклад усе ж змінив на ближчий і рідніший Ужгородський університет. «Я однаково захоплювався природничими й гуманітарними науками. У міській бібліотеці завжди черга за виданнями. А в нашому селі була теж добре забезпечена книгозбірня. Відвідувачів не так багато. Ось і перечитав масив літератури — від дитячої до енциклопедичної. Пригадую також: у школі давали вести щоденник прочитаного. Ось із мамою паралельно й обговорювали як не повісті, романи, то новели, оповідання», — ділиться минулим Ігор Петрович. Усе ж віддав перевагу фізичному факультетові. На той час цей підрозділ Ужгородського університету вважався надзвичайно популярним, оскільки в країні активно розвивали відповідну науку. До того ж серед викладачів працювали авторитетні в СРСР науковці. Закономірно, що й із 15 медалістів трьох випускних класів семеро обрали саме фізфак. Ігор Петрович — зокрема.

Навчатися в престижному

підрозділі тодішнього УжДУ не просто подобалося. Юнак прикипів до науки буквально. Вона в нього в меді купана. Тим паче, що пощастило з керівником О.Борцем — доцентом, глибоко ерудованою людиною, із великим запасом знань. Ось Олекса Миколайович і запросив до своєї групи, яка займалася оптичними дослідженнями. Наставник привів в експериментальну лабораторію, де панувала творча атмосфера. Молодь одразу перейняла від педагогів зарядженість на результат, стимульований нею ентузіазм. Іноді вимірювання завершували далеко за північ. «Олекса Миколайович жив на одній з ужгородських набережних. Ми часто нею прогулювалися, обговорювали результати. Виник справжній науковий тандем учителя й учня. А ще мене навчив працювати за приладами старший науковий співробітник Дюла Ковач — експериментатор від Бога. Часто теж лишався зі мною після роботи. І дослідження активно продовжували», — згадує І.Студеняк.

Як зазначає доцент Богдан Коперлюк, саме під керівництвом О.Борця І.Студеняк займався вивченням фізичних властивостей сегнетоелектриків та напівпровідників. У 1986 р. в Чернівецькому державному університеті захистив кандидатську дисертацію «Оптичні, діелектричні властивості і фазові переходи в кристалічних халькогалогенідах $\text{Cu}_6\text{P}_5\text{S}(\text{Br}, \text{Cl})$ і SbSI », а в 2003 р. в Інституті фізики НАН України так само успішно — і докторську: «Ефекти розпорядкування та фазові переходи в складних халькогенідах та халькогалогенідах».

Можливість отримувати ре-

зультати, щоб прийти до нових технологій, буквально захоплювали. Це не тень, тень, аби минув день. Дослідницькі пошуки під керівництвом чудових наставників стимулювали до подальшої праці на фізичному факультеті після його закінчення. «Хоч на пропозицію ректора Володимира Сливки, котрий зі ще одним очільником-попередником нашого вишу Дмитром Чепуром є обличчям наукової школи фізики напівпровідників в УжНУ, із якою і я пов'язаний, долучився й до викладацької роботи. То був правильний підхід, — переконаний Ігор Петрович. — Адже з результатами напрацювань ми ознайомлювали студентів, аспірантів, що важливо для їх фахового зростання».

І саме науковий напрям лишився пріоритетним в ужнівській діяльності І.Студеняка. «Навіть тепер, коли працюю на проректорській посаді, продовжую займатися дослідженнями. Інакше як зможу вимагати плідних підсумків роботи від підлеглих?» — додає ювіляр. Ужинок Ігоря Петровича на цій благодатній ниві вражає: понад 800 праць, із них 130 — у «скопусівських» журналах, 6 монографій, 24 навчальні посібники... Крім того, майже 140 колективних та індивідуальних патентів на винаходи й деклараційних патентів, звання заслуженого діяча науки і техніки України, членство в зовнішньому відділенні Угорської академії наук та Міжнародній організації адміністраторів науки... «Важко сказати, який із дослідницьких результатів мені найдорожчий. Адже за кожним — наполеглива праця. Та все ж, мабуть, вінцем є видана в 2008 році монографія «Оптика розпорядкованих

середовищ». Назване видання є віддзеркаленням окремого напрямку в оптиці», — розмірковує ювіляр.

...Праця над Науковим парком УжНУ, у Центрі колективного користування обладнанням університету, конференції, засідання, лекторство, нові дослідження — усе це забирає чимало часу. Тим паче Ігор Петрович зник: «Зроби раз, та гаразд!» «Приходжу з роботи й сідаю за роботу. Мої діти — Віктор і Олеся — завжди знали: якщо тато вдома, то трудиться. Скажімо, дедлайн до десятого — значить, до десятого. Отож і засиджувався... У нас, університетських працівників, життя за певним, далеко нелегким регламентом. Якимось навіть син і донька на день народження побажали: «Тату, не забувай, що є ми», — схвилювано говорить Ігор Петрович.

Свого часу, у 1990-і роки, навіть мав бажання все лишити й зайнятися чимось суто матеріальним. Можливо, так і зробив би, якби не... дружина Вікторія. Брала на себе весь тягар домашніх, родинних, побутових клопотів. Лікар-гематолог, вона не тільки допомагала людям із порушеннями в системі кровообігу, а й стимулювала життя кров свого чоловіка. Стимулювала не просто пульсувати, а рухатися вперед, досягати запланованого. І потуги не розпалися, як липове клина. Навпаки, додавали енергії та впевненості.

«Зміст нашого буття — завжди працювати задля певних здобутків. Та все ж у ньому головною є родина. На фоні здобутих знань, заслуг найприємніші — саме сімейні радощі: коли народжуються діти, ідуть до школи, закінчують її... Утіха від таких подій особлива. І якби не моя дружина, то цього всього не пізнав би», — зізнається І.Студеняк. Ще він упевнений: прожив 60 років марно. Решту свого земного шляху хоче так само впевнено стоптати. Притому ювілярові завжди наснагою сяятиме гуцульська зірка, під якою в майже Щедрий вечір і народився на благословенній карпатській землі.

Ігорю Петровичу, многая і блага літ Вам! Хай Ваші з дружиною діти, пов'язані теж із медициною та фізикою, продовжують традиції. Послужить науці й самі ще не одне десятиліття. Адже як писав американський фізик Річард Фейнман, «нам надзвичайно пощастило, що ми живемо в той час, коли ще можна робити відкриття»...

Володимир ТАРАСЮК,
«Погляд».

Магістри-фізики — двома потоками

Цього року фізичний факультет випустить 90 магістрів. Притому двома потоками: 42 тепер, 48 — у кінці другого семестру.

Як зазначив декан названого підрозділу Володимир Лазур, особливості випуску пов'язані з підготовкою за півтора- та дворічними програмами, які запроваджені на різних спеціальностях.

Практично всі магістри ви-

значилися зі своїм найближчим майбутнім. Так, третина з них бажає продовжити навчання в аспірантурі. Зо 2—3 осіб у такий спосіб спробують прикріпитися до кожної з кафедр. Ще з десяток прагне влитися в колектив Інституту електронної фізики НАНУ. Є також ті, хто вирушить за кордон, зокрема до науково-дослідних інститутів сусідніх країн — Словаччини, Угорщини, Польщі.

Не обійдеться без новоспечених фізиків нашого вишу й на підприємствах. Скажімо, такі випускники трудитимуться в приватній телекомунікаційній компанії «Укртелеком».

Загалом теперішній випуск є хорошим, адже третина (15 осіб) завершили навчання з відзнакою. Сподіваємося, такими ж будуть і «літні» магістри.

Володимир ТАРАСЮК,
«Погляд».

Одним абзацом

■ **Надходження.** В УжНУ обсяги надходжень спеціального фонду перевищили загальний уже вдруге. Обсяги надходжень до Загального фонду університету в 2019-ому склали 230,2 млн грн і зросли на 14,8 % порівняно з попереднім роком. Спецфонд у 2019 р. зріс до 244,8 млн грн (збільшення на 15 %). Такі показники, зокрема, свідчать про стабільне фінансове становище університету.

■ **Спонсори.** До новорічно-різдвяних свят факультет іноземної філології отримав інтерактивну дошку. Подарунок зробив керівник благодійного фонду «Віза» Володимир Чубірко в контексті співпраці з Чеською республікою.

Ольга БРАЙЛЯН,
«Погляд».

Юрій Остапець: «Ми повинні рухатися в напрямку безкоштовної, а не платної освіти»

Факультет суспільних наук — один із наймолодших в Ужгородському національному університеті. Водночас з огляду на потребу для сучасного суспільства політологів, управлінців, соціологів тощо роль названого підрозділу тільки зростатиме. Про це й не тільки — у розмові з деканом, доктором політичних наук, доцентом Ю.Остапцем.

— **Юрію Олександровичу, кожен період у розвитку України цікавий. Сучасний — поготів. Будучи фахівцем відповідного профілю, які б зміни останнього часу в суспільстві виокремили?**

— Наше суспільство живе в постійній трансформації, яка розпочалася на початку 90-их і триває донині. За цей період ми пережили декілька соціальних потрясінь, які ввійшли в історію як Помаранчева революція та Революція гідності. На думку вітчизняних експертів, вони залишилися незавершеними. А нині ми всі ще під впливом президентських та парламентських торішніх виборів. Їх результати іноді називають електоральною революцією, і це свідчить про кардинальність змін, які сталися. Ідеться про те, що до влади прийшли зовсім нові люди, котрі не були причетними до відповідних структур.

Коментуючи результати виборів, американський політолог Френсіс Фукуяма сказав: вони, по-перше, показали здатність України бути демократією зі змагальною конкурентною політикою, а по-друге, наша держава сьогодні є головним полем битви за ліберальну демократію в Європі та за європейську демократію для всього світу. Чи насправді це так — ми будемо свідками, беручи участь у політичному процесі. У 2020 році відбудуться місцеві вибори. Ось тоді довідаємося, наскільки громадяни України довіряють курсу, обраному Президентом та його партією.

— **У контексті сказаного: наскільки актуалізується підготовка випускників на ФСН?**

— Безумовно, пріоритетними для держави, і не тільки української, є природничі напрямки підготовки спеціалістів. Водночас не слід недооцінювати й роль гуманітарних та соціальних наук, адже суспільству потрібні і психологи, і соціальні працівники, і управлінці, і політологи. Наш факультет виконує важливу функцію з підготовки фахівців таких профілів.

— **Сказане покладає відповідальність навчати бакалаврів та магістрів за сучасними методиками. Що в останніх «працює» на факультеті, а що ні?**

— Насамперед освітній процес повинен бути налаштованим на практику. Готувати теоретиків, які лише будуть про щось чути, але не знатимуть, як застосувати знання в дійсності, — даремна трата коштів як держави, так і фізичних осіб. Випускник факультету залежно від обраної спеціальності повинен уміти провести психологічну консультацію (психологія), зробити опитування громадян (соціологія), організувати виборчу кампанію (політологія).

Тепер декілька слів про саму організацію навчального процесу. Передусім неоднозначно ставлюся до кредитно-модульної системи. На мою думку,

вона «розслабляє» можливість не приходити на підсумковий контроль, а відтак чимало здобувачів фаху, отримуючи оцінку «задовільно», не вважають за потрібне її перекладати. А часто це буває мінімальний бал (60). Позитив же полягає в тому, що така система надає можливість мобільності викладачеві й студенту. Отож молодше зможе навчатися в різних вишах як України, так і зарубіжних держав.

Крім того, я не є прихильником індексації статей у базах Web of Science Core Collection та Scopus, оскільки, по-перше, вони певною мірою ставлять у нерівні умови «природничників» і «гуманитаріїв». По-друге, необхідно робити власну українську індексацію журналів (наприклад, індекс Сікорського). А ті, хто друкуватиметься у відповідних виданнях, повинні мати такі ж можливості, як і у вищевказаних базах. Ідеться насамперед про вітчизняну періодику, що має давню наукову історію й належно себе зарекомендувала. Тобто я — прихильник збереження національної системи освіти. Її потрібно лише зіставляти з європейськими стандартами, але повністю не замінювати ними...

— **У контексті тих же європейських стандартів: стосунки в системі «наставник — здобувач фаху»... Чимало наших із Вами колег кажуть, що в радянські часи студент був безправним, а сьогодні таким слід уважати викладача...**

— Не вважаю, що тоді чи сьогодні викладач або студент були безправними. У кожного є свої права та обов'язки. Інша річ, що про обов'язки іноді забувають і ті, і інші. Скажімо, студент не хо-

дить на лекцію, а викладач утрачає мотивацію до неї готуватися... А результат високоякісного навчання може бути лише тоді, коли в аудиторію заходитиме мотивований наставник та студент, який хоче здобути відповідні глибокі знання. А це реально тоді, коли буде впевненість у завтрашньому дні, належна оплата роботи та можливість працевлаштування за фахом.

Нині ситуація така, що педагог змушений шукати ще одну роботу або взагалі лишати викладацьку, їхати до іншої країни тощо. А для того, щоб підготувати висококваліфікованого доцента, потрібно не менше ніж 10 років. Не слід забувати, що ми вже одного разу переживали таку ситуацію, коли викладач отримував мізерну зарплату й змушений був піти з вишу та зайнятися підприємництвом. Наслідки тих часів відчуваємо ще й нині. «Розбазирити» кадри просто, а ось як їх потім створити?..

Водночас багато молоді з дипломом із відзнакою відмовляється йти до аспірантури, бо не бачить чіткої, у фінансовому плані стабільної для себе перспективи, і змушена їхати за кордон. За таких умов теж важко зберегти й примножити кадри.

— **А ще ж і студента важко втримати...**

— Якщо врахувати зміни до Закону України «Про вищу освіту», прийняті нещодавно, то буде ще важче. Мені, наприклад, не зрозуміло, навіщо робити стільки загальноукраїнських атестацій (після бакалаврату, при вступі до магістратури, після магістратури). Та й це важко реалізувати, оскільки тестування завжди відносне, а в завданнях є чимало неоднозначностей.

Не сприятиме утриманню абітурієнтів в Україні й підвищення оплати за навчання, оскільки заробітки в громадян не зростають так, як ціни. У зазначеному контексті хочу навести приклад, що в університетах Польщі та Словаччини навчання безкоштовне, і вже на багатьох

спеціальностях здобувають фах переважно українці. Притому не з прикордонних областей, а зі всієї України. Ми повинні рухатися в напрямку безкоштовної, а не платної освіти. Відповідно мало хто захоче вчитися з такими «бар'єрами» і за високими цінами. А втратимо студентів — утратимо викладачів. Без потужного ж прошарку наукової еліти не матимемо перспектив.

— **Щоб наше інтерв'ю не виглядало песимістичним, поговорімо про щось приємне. Наприклад, про здобутки ФСН у 2019-ому... Якими вони були?**

— А чому песимістично? Ви ставили такі запитання, що навіюють песимізм. Якби йшлося про щось інше (наприклад, про розвиток науки на факультеті, дозволя студентів, спорт), думаю, було б веселіше... Водночас хочу зазначити, що в журналах, які індексуються у Web of Science Core Collection та Scopus, викладачі факультету за останні 2 роки надрукували 15 статей. А це значить, що кандидати наук отримуватимуть звання доцентів, будуть видавати фахові журнали, у спецрадах захищатимуть дисертації.

І загалом рік видався добрим. Скажімо, у нас четверо колег захистили докторські та п'ятеро — кандидатські. Ще дві підготовлено на 2020-ий. Мали також непоганий набір — 240 студентів — один із найкращих за останні 5 років. Ефективно працювала вчена рада, було видано чимало наукових праць... Радіти справді є чому!

— **Отож у 2020-ий дивитесь все ж оптимістично?**

— Хотів би, щоб у новому році мали нових кандидатів і докторів наук, доцентів, професорів, щоб акредитували відповідні освітні програми, до чого наполегливо готуємося. А якщо матимемо такий же набір, то й 2020-ий проведемо впевнено, на позитиві!

— **Чого Вам і бажаю!**

— Дякую.

Володимир ТАРАСЮК,
«Погляд».

За сумлінність — «Грушевського»!

Потрібно лише старанно виконувати свої обов'язки. Ну й насправді вкладати душу в те, що робиш. Інакше плоди праці не видаватимуться настільки солодкими! Можна, скажімо, відзначитися сумлінністю в навчальній та науковій роботі — і заслужити за це стипендію імені М.С.Грушевського.

Згідно з Положенням, відповідну грошову винагороду надають студентам та аспірантам

денної форми навчання ЗВО III—IV рівнів. Кандидатів на отримання стипендії висуває вчена рада. А призначають виплату аспірантам раз на рік відповідно до наказів керівників центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані виші.

Нещодавно приємністю з «Поглядом» поділився юний науковець Тарас Гряділь. Йому призначили академічну стипендію імені М.С.Грушевського на

2019—2020 навчальний рік. Це не перша оцінка старань нашого науковця на рівні Міністерства освіти і науки. У 2018 році Тарас отримував академічну стипендію Президента України. Усіма здобутками стипендіат завдячує насамперед наставникам.

«Відчуваю потужну підтримку наукового керівника — професора, декана факультету післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки Івана Чопея. Маю лише за честь писати дисертацію за його рекомендаціями. Не менш важливим є й сприяння завідувача кафедри терапії та сімейної медицини, доцента Ксенії Чубірко. Оскільки додатково викладаю й на медичному факультеті № 2, на кафедрі внутрішніх хвороб, радо дослухаюся до порад завідувача, професора Маріанни Товт-Коршинської, та, безумовно, декана Василя Каляя. І звісно ж, завдячую дружним колективам обох

факультетів. Тут працюють люди, котрі можуть підставити плече допомоги в будь-яких питаннях», — зазначив Т.Гряділь.

Тарас розповів, що про обидва вищезгадані конкурси дізнався з відділу аспірантури, а саме від в. о. завідувача Маріанни Кайли. Згодом МОН видало резолюцію й призначило стипендію. «Саме синергізм цієї співпраці й вилився у відзнаки», — резюмував стипендіат.

Сумлінність і далі грає скрипку першості в характері дослідника, адже він продовжує наукові пошуки в галузі медицини. «Опрацьовую теми, пов'язані з ожирінням, надлишковою вагою, цукровим діабетом другого типу, неалкогольною жировою хворобою печінки тощо. Додатково планую розвивати раду молодих учених ФПОутДП, яку очолюю. Приємно, що УжНУ є в топ-20 вишів, які отримують найбільше фінансування держави на науку

(зазвичай це конкурсні, грантові кошти...) Та сподіваємося й на базове грошове забезпечення. Воно полегшило б наші дослідження, а не лише такі розвідки за грантовим замовленням. Також хотілось би, щоб в альма-матер створили центр колективного користування медичним науковим обладнанням та клініку. Бо, на мій погляд, саме названі кроки підвищать конкурентну здатність вишу — як в Україні, так і за кордоном — шляхом відповідно публікації якісніших матеріалів у журналах науково-метричних баз Scopus, Web of Science та здійснення досліджень і повсякденної клінічної практики», — зауважує Т.Гряділь.

...Поки ж Тарас продовжує працювати над кандидатською дисертацією. І саме її успішний захист — першочергове завдання для науковця.

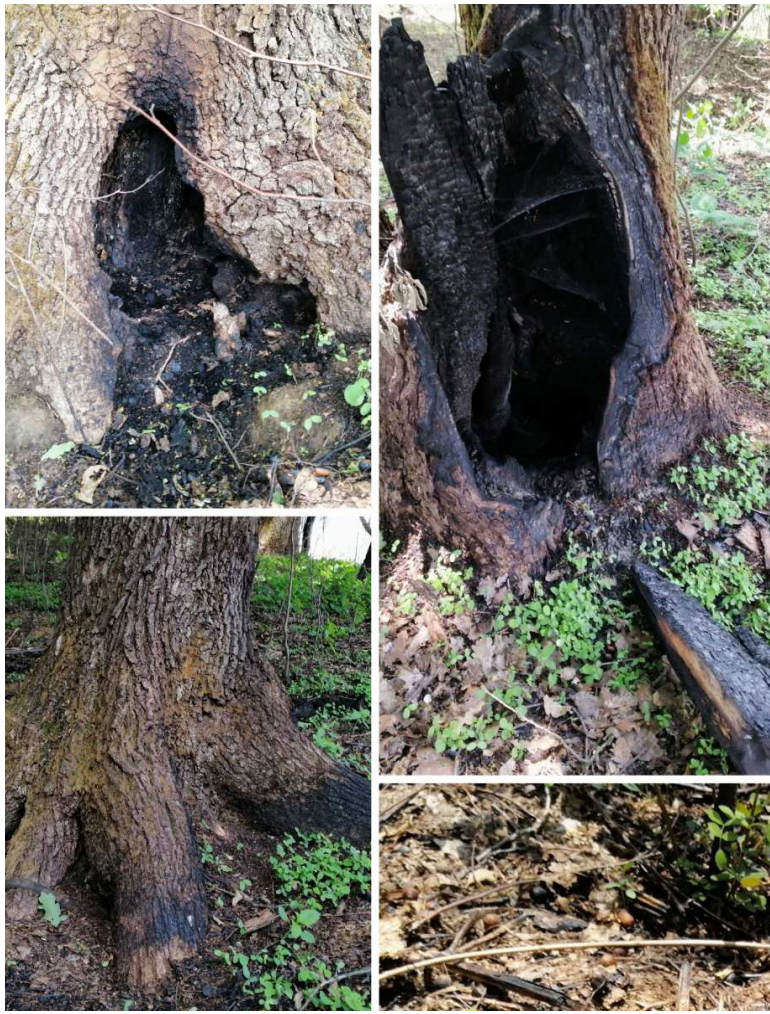
Мирслава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Вогняна пастка для лісів: небезпека в нас самих

Якось я поверталася додому потягом, поруч їхала туристка з Одеси. Дотепер пам'ятаю, як вона, уперше в житті побачивши гори, із захопленням розкрила рота і довго сиділа біля вікна, мов зачарована. Закарпатські лісові пейзажі їй справді вражають. І добре, коли це диво природи цінують та бережуть. Однак невістка статистика доводить протилежне: за інформацією обласного управління лісового та мисливського господарства, у 2018 році внаслідок пожеж постраждало майже 50 гектарів підпорядкованих відомству лісів (загалом 25 випадків пожеж). Весна минулого року також була «гарячою» для лісівників і рятувальників краю.

За повідомленнями Управління Державної служби з надзвичайних ситуацій у Закарпатській області, палали території на Ужгородщині, Мукачівщині, Великоберезнянщині, Перечинщині, Виноградівщині. На 27 травня 2019-ого у краї було 27 лісових пожеж, унаслідок яких пошкоджено площу близько 70 гектарів, повідомили в ДСНС у відповідь на інформаційний запит. Притому половину, а саме 35 га сухої трави, лісової підстилки, чагарників знищено тільки під час однієї пожежі в селі Циганівці на території Ужгородського лісництва, що трапилася першого квітня. Із вогнем боролися пів сотні людей упродовж 16 годин!

«Найчастіше лісові пожежі виникають через людський фактор. Найзаймистішими є ділянки з хвойними деревами, які містять смоли. На Закарпатті це — ялина європейська (у народі — смерека), ялиця біла, сосна звичайна та сосна гірська. За класифікацією дослідника І.Мелехова, наземні горючі матеріали, що найчастіше займаються, — торішня відмерла трава, мохи, лишайники, опалі хвоя, листя. Для попередження пожеж ефективно встановлювати спеціальні вишки для спостереження, а

також контролювати стан за допомогою новітніх технологій: дронів, відеокамер, супутників. Локалізувати лісові пожежі можуть мінералізовані смуги», — розповів старший викладач кафедри лісівництва Ужгородського національного університету Андрій Задорожний.

Кафедра лісівництва УжНУ, яка відзначила торік перше десятиліття, — єдиний підрозділ на Закарпатті, де готують бакалаврів і магістрів за спеціальністю «Лісове господарство». Завідувач названого підрозділу Людвіг Потіш зауважив, що обов'язковою дисципліною є «Лісова пірологія», тобто наука про стратегію, тактику й техніку боротьби з пожежами в лісі. Викладає кандидат сільськогосподарських наук, доцент Фелікс Гербут, котрий у

2015 році першим в Україні видав навчальний посібник (курс лекцій для студентів) «Лісова пірологія». Загалом це — важлива дисципліна для області, де майже дві третини території займають Карпатські гори з дововижними лісами. І дуже шкода, коли людина руйнує дари природи...

Щоб побачити наслідки бездумного поводження з вогнем, мені не довелося йти далеко. За кілометр від моєї оселі, у селищі Чинадійово, що на Мукачівщині, квітень минулого року розпочався сумною звісткою. Першого числа поблизу будинків і лінії електропередач палав гектар лісу. Начальник відділу пропагандистсько-агітаційної роботи ДСНС України у Закарпатській області Федір Філіп тоді повідомляв: пожежу ліквідовували приблизно з 20:00 і до опівночі.

Минуло два місяці, а наслідки негоди було помітно здалеку: зелені листочки мали тільки верхівки високих старих дерев. Молоді ж і чагарники стояли оголені, ніби взимку. Зайшовши до лісу, спостерігала теж невеселу картину: там, де мало буюти життя, залишилися чорні сліди пожежі. На землі де-неде лежали пошкоджені гілки, обгорілі жолуді. Одні дерева вогонь тільки позначив чорними плямами, інші не пошкодував узагалі, випаливши із середини. Такі рослини могли будь-якої миті впасти, тож довелося відійти далі. І... неочікувано знайшла порожню ємкість від дизельного масла...

Чи заслужила на таке каліцтво природа? Кандидатка хімічних наук, доцентка кафедри екології та охорони навколишнього середовища УжНУ Світлана Делеган-Коккає каже: «Наслідки лісових пожеж не лише видимі. Існує чимало екологічно важливих процесів, що є недоступними для нашого ока без спеціальних досліджень. Під час пожеж гинуть комахи, їхні личинки, лялечки. Горять сонечка, турени, мурахи, дощові черв'яки та маса іншої дрібної, але вкрай необхідної для нормального функціонування екосистеми живності, без якої земля стане мертвою, а шкідники, котрими харчуються різні корисні жуки, знищать наші культурні рослини й плоди. До того ж руйнується гумус (родючий шар землі), а його відтворення унеможлиблюється за рахунок гуміфікації поживно-кореневих решток. Під час сильної трав'яної пожежі гинуть практично всі тварини, які живуть у сухій траві або на поверхні ґрунту (зайці, їжаки, плазуни, земноводні). Крім згубного впливу на тваринний та рослинний світи, лісові пожежі безпосередньо шкодять здоров'ю людей, адже до складу диму входять пил, окиси азоту, чадний газ та низка канцерогенних сполук».

Еколог переконана: пробле-

ма насамперед полягає в споживацькому ставленні людства до природи, тому необхідно виховувати покоління з новою екологічною свідомістю.

«При виявленні пожежі потрібно не панікувати та не приймати поспішних рішень. Якщо побачили хмари диму над лісом, негайно телефонуйте за номером «101». До прибуття пожежно-рятувальних підрозділів можна гасити тільки низові пожежі, збиваючи полум'я гілками листяних порід дерев, заливаючи водою, засипаючи ґрунтом чи затоптуючи ногами. Якщо полум'я заввишки 1,5–2 метри, до нього взагалі заборонено наближатися! Натомість необхідно дочекатися рятувальників чи працівників лісового господарства в безпечному місці. Головне, щоб ви самі не стали причиною лісової пожежі», — зауважили в Управлінні Державної служби з надзвичайних ситуацій у Закарпатській області.

Пам'ятаймо: категорично забороняється розпалювати багаття біля хвойних дерев, залишати вогнище без нагляду, підпалювати ліс для подачі сигналу порятунку, використовувати сигнальні ракети та піротехнічні вироби біля лісових ділянок. Замість того, щоб на городі чи на дачі спалювати суху траву й листя, краще закомпостувати їх та використовувати як добриво.

Із настанням весни, тобто тепла, люди частіше навідуються до лісу. А влітку взагалі полюбляють часто ховатися в тіні дерев від спеки. Однак не потрібно забувати відомих правил пожежної безпеки. Нині весь світ свіг спостерігає за тим, як жаклива вогняна стихія полонила близько 9 мільйонів гектарів території Австралії. Тож перед тим, як розпалювати багаття чи викидати недопалки, подумаймо про наслідки. Не заведімо себе у вогняну пастку!

Ольга БРАЙЛЯН,
«Погляд».

Годі гаяти час!

Ми живемо в надзвичайну епоху, коли 90 відсотків населення прагне бути максимально продуктивним, опанувати нові навички, спілкуватися й підтримувати стосунки з близькими, підпрацювати та будувати блискучу кар'єру; одне слово, устигати все й притому не втратити здорового глузду в такому шаленому ритмі. Світ оточує нас різноманітною інформацією, вона надходить звідусіль, українці майже безперервно перебувають в інтернет-потоці, але ж у добі тільки 24 години, і головне завдання кожного — навчитися правильно розпоряджатися власним життям, не витратити дорогоцінний час та енергію даремно.

«Вільна хвилинка закінчується там, де відкривається стрічка фейсбуку», — жартує молодь. Жартує жартами, та знання базових навичок таймменеджменту допоможуть не лише досягти поставленої мети, позбутися небажаних

дедлайнів, а й кардинально змінити життя.

По-перше, плануйте!

«Плани — ніщо, планування — усе», — так казав Д.Ейзенгауер і цілком мав рацію. Саме створення коротенького списку справ у кінці або на початку дня подарує вашому мозку відчуття легкості й зарядить мотивацією, адже ставити «галочки» навпроти виконаного завдання ой як приємно! Якщо записничок і ручка займають надто багато місця — просто вмикайте нотатки в смартфоні та гайда планувати!

По-друге, як казав Марк Твен:

«Спочатку з'їж «жабеня».

«Жаба» — важлива, термінова справа, за яку вкрай не хочеться братися. Тобто вагаючись між легшим і важчим завданнями, обирайте спершу

друге. Чому? Тому що секрет успішної роботи — без роздумів вирішувати нагальніші, отже, і складніші справи.

Б р а я н Трейсі — канадський оратор і письменник, до прикладу, присвятив вивченню таймменеджменту й психології успіху значну частину свого життя, провів чимало експериментів і довів: успішним може бути той, хто правильно організовує дозвілля. У результаті автор опублікував справжній бестселер «Залиште гидливість, з'їжте

«жабу» і набув популярності серед сучасної молоді.

Чи правильно розставили пріоритети? Перед тим, як окреслити першу «жабу» і приступити до її «поїдання», потрібно розібратися, чого саме ви хочете досягти в житті. Ясність, можливо, — головна

складова особистої ефективності. А одна з причин, через що ви зволікаєте з роботою, — плутанина в думках і почуття невизначеності.

Із вищесказаного напрашується:

концентруйтесь!

Дослідження показали: аби налаштуватися на плідну працю, люди витрачають близько 20 хв. Якщо відразу змусити себе взятися за роботу, імовірність швидшого й успішнішого її виконання збільшиться в рази — відтак не помітите, як курсова, дипломна чи стаття вже наполовину завершена.

Отже, кожен мусить віднайти найефективніші для себе механізми планування та збудувати власну систему. Основне — зробити перший крок і не забувати, що ви — те, що ви робите.

Дарія ГАРАЙДА,
студентка
відділення журналістики.

EducationUA 2019—2020 запрошує студентів узяти участь у конкурсі

ПРО ПРОГРАМУ

EducationUA — соціальний проект, який дає можливість молодим людям виявити себе й позмагатися на конкурсній основі за фінансування навчання. Умови конкурсу передбачають визначення трьох переможців: за перше місце — сертифікат на 20 тисяч гривень; за друге та третє — відповідні грамоти й заохочувальні призи.

Організаторами та спонсорами проекту виступили компанії SMMdriver, AutoFrom, Karno Energy і LadySpace. Головна мета соціальної програми — продемонструвати студентам на конкретному прикладі, що за бажання вони можуть почати забезпечувати себе фінансово ще до моменту отримання диплома ЗВО.

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ:

1. Написання аналітичної статті і її відправка за електронною адресою smmdriver.educationua@ukr.net.

2. Заповнення реєстраційної заявки на сайті організаторів до 8 березня 2020 року.

3. Аналіз та оцінка всіх робіт — із 9 до 11 березня 2020 р.

4. 15 березня 2020 року в Києві відбудуться контрольна презентація й захист робіт.

5. Визначення трьох переможців і оголошення результатів конкурсу.

ХТО МОЖЕ БРАТИ УЧАСТЬ?

Студенти, які бажають узяти участь у конкурсі EducationUA, повинні відповідати таким вимогам:

- бути громадянами України;
- навчатися в будь-якому українському виші (факультет і спеціальність не мають значення);
- перебувати на контрактній / бюджетній основі.

Також заявки на участь у проекті можуть подавати учні 11-их класів загальноосвітніх шкіл та ліцеїв.

УВАГА: участь у конкурсі повністю безкоштовна й не передбачає ніяких додаткових платежів.

ТЕМА РОБОТИ

Перед учасниками конкурсу поставлене завдання — написати аналітичну статтю обся-

гом від 2000 до 3000 символів за темою: «Соціальні мережі для бізнесу — яку платформу обрати?»

Важливою є унікальність тексту, оскільки в процесі перевірки застосовуватимуть сервіс антиплагиату. Статтю необхідно оформити у вигляді документу Word чи Google Docs.

ТЕРМІНИ

Прийом конкурсних робіт триватиме до 8 березня 2020 року. У період із 9 до 11 березня члени журі проаналізують та оцінять роботи кандидатів. 15 березня всіх учасників проекту запросять до Києва для контрольної презентації й захисту статей, за результатами яких і визначать трьох переможців.

Подати заявку на участь у конкурсі можна вже на сайтах грантодавців:

<https://autofrom.com.ua/education-ua/>

<https://karnoenergy.com.ua/educationua/>

<https://ladyspace.com.ua/education-ua>

<https://smmdriver.com/education-ua/>.

Мистецька імпреза від Маргарити Тисленко

На кафедрі словацької філології вже стало доброю традицією влаштовувати мистецькі презентації. Зовсім нещодавно всі захоплено споглядали чудову виставку художніх робіт першокурсниці-богемістки Каріни Карпової, а ось цього разу своїм обдаруванням усіх зачарувала трьохкурсниця-словакίσка Маргарита Тисленко. Уродженка південного Бердянська, талановита художниця, професійна гімнастка, за плечима якої сотні конкурсів і чимало нагород, Маргарита, виявляється,

має ще одне хобі — музику. Тож і подарувала присутнім кілька музичних композицій різними мовами, продемонструвавши неперевершену гру на гітарі й унікальний голос.

Підтримали Маргариту добрим словом студенти, викладачі, зокрема декан факультету Галина Шумицька, її заступник Василь Шаркань, завкафедри словацької філології Наталія Петріца, лектор словацької мови і культури Яна Кесселова, лектор чеської мови та культури Петра Зламана й інші.

Наприкінці зустрічі студенти (Соломія Войтюк, Лідія Саргсян, Вероніка Сабо, Діана Прокіпчук, Яна Циба, Ганна Жириш, Артем Зишук, Марія Попович, Руслана Цанько) привітали факультет поетичною миколаївсько-різдвяно-новорічною композицією. Модерувала захід доцент Тетяна Ліхтей.

Талантів на словацькому та чеському відділеннях УжНУ багато, тож далі буде :).

СОЛОМІЯ ВОЙТЮК, студентка словацького відділення.

Причта про щастя

Прочитайте уважно цю коротку історію. Можливо, вона змінить ваше життя назавжди.

Одного разу боги зібралися й захотіли якось себе розважити. Хтось запропонував:

— Може, заберемо щось у людей?

Інший бог відгукнувся:

— Ну, забрати я знаю, що можна, — щастя. Але ось куди його сховати, аби люди довго шукали й не знаходили?

Розпочалася дискусія. Один із богів запропонував сховати щастя на найвищій вершині у світі, на що йому відповіли:

— Люди є дуже сильними, вони можуть піднятися на будь-яку вершину. Отож дово-

лі швидко піднімуться й на абсолютну вершину та знайдуть щастя.

Інша пропозиція звучала так: — Потрібно заховати щастя на дні найглибшого моря.

У відповідь опонували:

— Люди — найцікавіші істоти з усіх, яких ми створили, тому їм не становитиме ніяких труднощів зробити машину,

Як «Боян» в УжНУ колядував...

Із новорічно-різдвяним настроєм у день Старого Нового року самодіяльна народна чоловіча хорова капела «Боян» завітала до головного корпусу УжНУ й офіційно відкрила 56-ий сезон, виступивши для працівників та студентів університету.

Репертуар самодіяльного флешмобу — колядки: «Добрый вечер тобі, пане господарю», «Дивная новина», «Небо і земля» і на завершення — «Многая літ».

Капелу тепло приймали

та «нагороджували» гучними аплодисментами, оскільки важко уявити університетські святкові заходи та життя вишу без художньої самодіяльності. А щоб дух Різдва продовжувався — після завершення виступу капелу запросили заспівати на «біс» на філологічному факультеті.

Отже, у цілому новий рік для «Бояну» почався продуктивно та віщує активну концертну діяльність.

ТАРАС ГРЯДІЛЬ, аспірант, учасник «Бояну».

ІЗ НАРОДНОЇ МУДРОСТІ

Без роботи день роком стає.

Хто робить кривно, той ходить певно.

Як ручки зароблять, так ніжки сходять.

Хто хоче збирати — мусить добре засівати.

Добро починається з тебе,

або Волонтерство як життєва позиція

Уже більше року волонтерів альянсу об'єднує викладачів, студентів, аспірантів, співробітників та випускників для того, аби змінити життя людей на краще. Він дозволяє здобути новий досвід, реалізувати мрії чи просто спробувати себе у сфері благодійності. Головне — мати бажання допомогти комусь, бути корисним та зацікавленим. Про створення й роботу волонтеріату розповіла «Погляду» директорка Ресурсного центру зі сталого розвитку УжНУ, доцент кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій Ганна Мелеганіч.

— Коли було створено Волонтеріат УжНУ?

— 5 грудня 2018 року, адже саме цього дня у світі святкують Міжнародний день волонтера.

— Як виникла ініціатива волонтеріату?

— Ідея зародилася в багатьох людей водночас, але ніхто не бачив, як її краще втілити. Упродовж декількох останніх років, спілкуючись із викладачами й студентами, я теж розуміла: потрібно створити щось подібне до профспілки чи, скажімо, студентської ради. Також було прагнення об'єднати студентів і викладачів на рівноправних засадах для особливої благородної мети. Чіткіше я усвідомила, як би воно могло виглядати, коли побувала на стажуванні у Варшавському університеті. Побачила: дійсно є така структура — волонтеріат. Згодом колеги повернулися зі Сполучених Штатів і розповіли: там у вишах для здобувачів фаху обов'язковою є практика різного профілю та години, передбачені для волонтерської діяльності. У такому євроінтеграційному, західному напрямку й ми забажали працювати.

— Чому вирішили саме Ви цим займатися?

— Мабуть, тому, що хочу поступу на краще, прагну інновацій у розвитку рідного вишу, а також із метою зробити життя наших студентів цікавішим. Зрештою, аби світ змінився на краще. А ще, будучи керівницею ресурсного центру зі сталого розвитку, пропагую чимало ідей і цінностей, які перевертаються з волонтерською діяльністю. Отож коли стало питання оформлення статусу, то при згаданому центрі активісти й вирішили створити Волонтеріат УжНУ. Хоч за суттю

структура є волонтеріатом ресурсного центру. А вже оскільки центр — загальноуніверситетський, то й волонтеріат належить вишу.

— Що для Вас означає волонтерство?

— Існує чимало різних визначень. Для мене це — змога використовувати вільний час із користю для когось. Або ж навіть якщо немає вільного часу, то шукати інші можливості допомагати тим, хто цього потребує. Головне, щоб із чистими й щирими намірами робити добрі справи.

— Кому допомагає Волонтеріат УжНУ?

— Коли ми створювалися, то визначили кілька напрямків роботи. І що приємно: уже за перший рік діяльності фактично кожного з цих напрямків певною мірою торкнулися. Насамперед, ідеться про допомогу інтернатним закладам. Притому не просто ідемо раз у році, щоб завезти цукерки чи інші подарунки. Зрештою, ми не благодійна організація. У нас немає своїх коштів. Взаємодію вирішили побудувати так, аби діти самотужки побачили перспективи. До прикладу, запросили їх до себе. Спілкувалися з такими школярами й зрозуміли: багато хто незалежно від успіхів у навчанні навіть не думає себе бачити кимось, на певних посадах, з освітою. Коли запитуємо дітей другого, третього класів, то вони ще мріють стати лікарями, учителями, пожежниками, а коли спілкуємося із семи-, восьми-класниками, то в них світ професій обмежується фахівцями з крою одягу чи електриками.

У зв'язку із цим ми вирішили розповісти учням більше, щоб вони мали ширший спектр вибору майбутнього фаху. Також налагодили співпрацю із центром соціальних допомог в Ужгороді. Там уже декілька разів нам передавали контакти людей у місті, здебільшого одиноких матерів, котрі не отримують допомоги від держави або не мають пільг, але потребують цього. В індивідуальному порядку наші волонтери закуповують пакети з продуктами, відвідують цих жінок. Або ж відвідали людей похилого віку в будинку престарілих в Ужгороді, а зі студентським простором Aura Academica долучилися до заходу «Чужих бабусь не буває». До речі, чимало добрих справ робимо спільно, допомагаючи одне одному. Так само на часі — напрямок, пов'язаний з екоакціями. Оскільки волонтеріат створений при ресурсному центрі, а останній уболіває за зміну екологічної свідомості, то декілька разів упродовж 2019 року долучалися до прибирання територій міста, щоб зробити його чистішим. Прагнемо поширити практику сортування сміття серед студентства.

— Які труднощі виникають у діяльності?

— Одна з найбільших — проблема комунікації. Коли створювалися, то відійшли від ідеї примушування або заохочення долучатися до нас. Тобто поставили собі за мету виявити в університеті тих, кому насамперед це цікаво. І на щастя, уже на початку таких виявилось понад вісімдесят. Нині зголо-

силося заповнити анкети більше сотні осіб. Утім, проблема комунікації таки є. В ідеалі прагнули (однак іще до кінця мети не досягнули) на кожному факультеті мати свого координатора волонтеріату серед викладачів та студентів.

— Як фінансово даєте собі раду?

— Фінансування немає. Уся робота — на добровільних засадах, безкоштовно. Спонсорів залучали, та в невеликій кількості. Про великих донорів говорити поки не доводиться. Хоч бували випадки, коли, приміром, збирали кошти на матраци до сваявського Будинку дитини, і окремі люди дали більше тисячі гривень. Іноді варто про це говорити, але й читаємо закиди в Інтернеті, що не потрібно на благодійництві піаритися. Ми ж не розглядаємо такий інформаційний підхід як піар, а просто як приклад для наслідування. І не показуємо себе, які ми волонтери, а просто хочемо в наших рядах бачити більше однодумців. Лише тому намагаємося розповідати про нашу діяльність. До речі, улітку Закарпатська молодіжна рада проводила опитування в різних номінаціях. Ми перемогли як краща ініціатива року. Незважаючи на те, що нас небагато й ми не так давно створені, утім, повідомлення де-як з'являються, то й про нас знають.

— Що було найцікавішим під час організації волонтеріату?

— Для мене — знаходити однодумців, тих викладачів та студентів, які телефонували з бажанням долучитися. Важливо, щоб людина не просто приєднувалася, а й де-як брала на себе відповідальність, ініціативу. У нас немає ніякого підпорядкування. Цінуємо кожного. Можна прийти з власною ідеєю, а ми вже допоможемо її реалізувати.

— Що потрібно, аби долучитися до волонтерів?

— Потрібно написати на офіційну сторінку волонтеріату у

фейсбуці. А ще краще — зайти на офіційний сайт УжНУ й знайти рубрику «Волонтеріат». Там є необхідна інформація, контакти координаторів на факультетах, онлайнформа для заповнення. Далі ми цю людину додаємо до різних груп, і вона стає пасивним слухачем, іноді подає ідеї. Або ж може бути той, хто одразу долучається до нашої спільноти, пропонує ініціативу, і ми останню підтримуємо. Можливі різні варіанти співпраці. Головне, щоб про неї знали, прагнули долучитися до цікавої й корисної справи. Нам потрібні люди, котрі хочуть і можуть це робити, незалежно від віку чи статусу. Усе з доброї волі кожного. Скажімо, до Дня святого Миколая ми виходили на площу Театральну в Ужгороді. Наші волонтери підготували різні смаколики, а за виручені кошти вже легше було купити приємні речі іншим, кому це потрібніше.

— Які плани на майбутнє щодо вдосконалення роботи волонтеріату?

— На річницю волонтеріату з активістами обговорювали плани на 2020 рік. Кардинально нічого змінювати не будемо. Далі розвиватимемо комунікацію з різними підрозділами й ті напрямки роботи, які розпочали. Хочемо, щоб волонтерів ставало більше й нам легше доводилося контактувати між собою. А ще хочемо (і вже трішки це вдалося в 2019-ому) долучати викладачів, студентів УжНУ до міжнародного руху. Скажімо, два представники з хімічного факультету саме завдяки нам узяти участь в одному проєкті — тиждень у Польщі співпрацювали з іншими волонтерами, пропонували для втілення екологічні задуми. Є чимало можливостей волонтерства за кордоном. Здебільшого притому оплачують житло й харчування. Отож водночас є чудова можливість пожити в певній країні, попрацювати, удосконалити мовні навички. Таку інформацію постійно надаємо колегам. І сподіваюся, що в наступні роки матимемо більше охочих співпрацювати. Проблема, із якою стикається наша молодь, — незнання мови. Хочу, щоб студенти звертали увагу на «міжнародні» пропозиції. А ми намагатимемося більше юнаків і дівчат долучити до волонтерського руху за кордоном.

Вікторія ГРЕБА,
студентка відділення
журналістики.

Як привчити себе до спорту?

«Навіщо мені займатися спортом, я й так у добрій формі!» — саме така думка лунає в голові майже кожної четвертої людини, коли їй пропонують зайнятися руховою активністю. Попри це більшість із нас незадоволена зовнішністю або фактурою тіла!

Тож як же привчити себе до спорту? Що б хто не казав, а почати займатися бодай фізичними вправами не так уже й важко. Насамперед потрібен стимул — те, що рухатиме нас

до мети. А ось іншим необхідна підтримка з боку рідних, друзів. Саме наявність цих двох «умов» дозволила моєму знайомому за 19 місяців скинути майже... 40 кілограмів. Як він розповідає: «У школі й університеті з мене насміхалися однолітки. Траплялися випадки, коли й били. Мені було прикро, я сердився на весь світ, на все, що мене оточувало. Та одного дня познайомився з дівчиною Мариною. Вона видалася милою, приєм-

ною, була в чудовій фізичній формі. Одразу сподобалася, але я боявся, що юнка не захоче мати справу з «пухляшем», і ми припинили спілкування на деякий час. Через місяць Марина сама зателефонувала й сказала, що хоче зустрітися за чашкою кави. Я погодився. Через годину вже сиділи в кафе, розмовляли. Навіть не помітили, як промайнув час! Та коли збиралися йти, знайома сказала, що я їй дуже подобаюся як людина, але

трохи необхідно попрацювати над собою. Відтоді активно почав займатися спортом. Навіть занадто інтенсивно — потрапив до лікарні через перенавантаження. Та потім унормував графік і далі рухався до мети».

І нині мого знайомого не впізнати. Завзятий спортсмен, відкрив свій спортзал, а Марина зовсім скоро стане його дружиною. Обоє — тренери, хоч їхні професії не пов'язані зі спортом. Водночас допомага-

ють іншим людям боротися із зайвими кілограмами. Як каже наш герой: «Привчити себе до спорту й змінитися — не важко. Головне — мати для кого це робити!»

Отож не потрібно жити стереотипами та виправданнями. Привчити себе до спорту реально. Досягти результатів — теж. Успіхів вам у цьому!

Тетяна АНДРІШКО,
студентка
відділення журналістики.

Закарпаття й Галичина — в одній людині

Творча зустріч із Василем Габором

Колосальною працею бібліотекарів заслуговував собі право на життя показчик, останній випуск якого (із серії «Культура краю в особах») працівники Закарпатської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Ф.Потушняка присвятили 60-літтю пресознавця, новеліста й упорядника серії «Приватна колекція» Василя Габора. На презентацію видання приїхав і сам «винуватець».

Слід зауважити, що показчик демонструє багатогранність науковця: проекти, надруковані художні твори, переклади, наукові, науково-популярні публікації тощо. Василя Габора можна назвати закарпатським галичанином. Хоч нині живе у Львові, та народився на Хустщині, у с. Олександрівка (раніше — Шандрово). Про батьківщину не забуває. Тема Закарпаття постійно входить до кола творчих і наукових інтересів пана Василя. Та й сьогодні не лише презентація показчика привела до рідного краю, а за словами В.Габора, насамперед «бажання сказати всім велике «дякую»! Тривалий час мене вважали не закарпатським письменником, а українським. Показчик же засвідчує, що я закарпатський. І це мені подвійна радість».

На творчу зустріч із відомим діячем зібралася майже повна читальна зала обласної бібліотеки. Прийшли й друзі гостя. Завідувач кафедри журналістики УжНУ Юрій Бідзіля товаришує з паном Василем давно. Каже: гість — колоритний у різних іпостасях. І не тільки на теренах Західної, а й усієї України загалом.

«Василя Габора не можна вважати регіональним письменником чи дослідником. Передусім він — видатний український журналістикознавець, член єдиного в Україні Науково-дослідного інституту пресознавства, який є у Львівській національній бібліотеці імені Стефаніка Національної академії наук, безумовно,

книговидавець, письменник. В останньому розумінні Габора варто назвати саме закарпатським. Адже має видання «Мое Шандрово», написав художню книжку, присвячену Іванові Колосу. Це його дядько, котрий після того, як була встановлена радянська влада, зазнав переслідування й мусив прийняти громадянство Словаччини та виїхати звідси. Із Василем співпрацюю доволі давно. Насамперед як із науковцем, фахівцем із журналістики. А взагалі це — цікава, багатогранна, надзвичайно ерудована постать, яку можна вивчати з дослідженням авторських праць: як культурознавчих, так і суто філологічних, у сфері журналістики, публіцистики...» — зауважив Ю.Бідзіля.

Передмову до бібліографічного показчика підготувала доцент кафедри української літератури УжНУ Оксана Кузьма. Познайомилася з науковцем ще за студентських років. А назва «Коли праця стає стилем життя: духовні координати Василя Габора» чітко відображає постать відомого діяча. «Писалося мені непросто, довелося опрацювати чимало матеріалу, але писалося цікаво. Це настільки благодатна людина, людина ренесансного типу, яка може все. Із насолодою заглиблювалася, виносила на поверхню, систематизувала, аналізувала... Удачна долі за такий досвід. Василь Габор вражає філософським мисленням. Захоплює пізнавати його творчі світи. У ньому нуртує закарпатська кров, бо ж народився на Срібній землі. А ось Львів надає цікавої магії. Гарний синтез — Львів та Закарпаття — і створив таке цікаве явище, як Василь Васильович. Усе органічно в його душі. Не можна вважати нашого земляка лише закарпатцем чи тільки жителем Львова», — додає О.Кузьма.

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Різдвяний настрій від філологів

Основою кожного різдвяного дійства ще з давнини є вертеп. Студенти філологічного факультету УжНУ під керівництвом доцента Оксани Тиховської принесли коляду до однієї з аудиторій підрозділу. Приміщення оздобили вишитими рушниками та розписаними глиняними глечиками. Столи застелили білими скатертинами, розклали національні страви. Разом усі деталі створили неповторну атмосферу часів, коли наші предки тільки робили перші спроби святкування Різдва.

Дійство розпочалося розмовою про народження Божого Дитяти й супроводжувалося колядками. Різдвяні персонажі вустами студенток розповіли історію народження Ісуса Христа й створили настрій, намагаючись доторкнутися до душі кожного з глядачів. Це вдалося!

Особливою увагою у виставі наділено сцену боротьби добра і зла, а саме протистояння лихого царя проти трьох королів, які оберігали Дитя Боже. Зазначений епізод закінчився поразкою темних сил, коли смерть забрала лихого царя, і навіть

угода з нечистим не допомогла. «Тож нехай лунає коляда, бо лиш попів від зла залишить вона», — говорить наприкінці один із героїв вертепу.

Дійство завершилося загальною фотосесією персонажів та гостей заходу.

Оксана Тиховська, доцент: «Студенти філологічного факультету є креативними й відкритими до різних форм навчання, розвитку та самовдосконалення. Свідченням цього стало вертепне дійство. Нині на філологічному факультеті запанував справжній різдвяно-новорічний настрій. Першокурсники-україністи радо відгукнулися на мою пропозицію привітати колектив підрозділу зі святами саме в такий спосіб. Вони старанно готувалися, відвідували репетиції, багаторазово декламували тексти, щоб урешті-решт досягти бажаного результату. Серед першокурсників знайшлися й такі, котрі вмють гарно співати. Вони під керівництвом студента 2 курсу Олександра Воеводина (має музичну освіту) та студентки 4 курсу Мирослави Борщик, яка вже брала участь

у музичних постановках, натхненно виконували колядки. Майстерно грали свої ролі всі герої вертепного дійства: і три пастушки, і цар Ірод, і чорт, і жид, і смерть, і козак-господар, і три царі. Уже традиційно всі ці чоловічі персонажі постають у виконанні дівчат, адже на філологічному факультеті здебільшого навчаються студентки. Образ царя Ірода в інтерпретації Анни Ролі видався доволі цікавим — через гру передано емоції зла, ненависті, егоїзму в поєднанні з певною гламурністю. Так само колоритним був виступ Світлани Дердюк, котра енергійно показала сутність свого персонажа-жида. Костюми, підібрані юними акторками, теж увиразнили сутність різдвяного сюжету. Вертепне дійство вдалося, студентки зуміли передати потрібні емоції й перенесли глядачів у сакральний час народження Ісуса, через акторську гру утвердили ідею перемоги добра над злом насамперед у душі кожної людини».

Юлія ДЕРДЮК,
студентка
відділення журналістики.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням: www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues.

А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці «Погляду» в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

КРАЩИЙ МАТЕРІАЛ

Кращим матеріалом «Погляду» # 12 (229) визнано публікацію «Різдвяна свічка» Діани Шарко, студентки 2 курсу відділення журналістики. Найрейтинговішою за кількістю переглядів у соціальній мережі «Фейсбук» є інтерв'ю Володимира Тарасюка з деканом математичного факультету Михайлом Повідайчиком. Вітаємо авторів!

АНЕКДОТИ

Охочим вивчати англійську мову в досвідченого вчителя за помірну плату поступлюся місцем у 8-Б класі.

— Василю, скільки твоя мама викладе грошей за 2 кілограми яблук, якщо 1 кілограм коштує 10 гривень?

— Не можу сказати, учителю, моя мама завжди торгується.

У школі:
— Сьогодні в нас буде контрольна.

— А калькулятором користуватися можна?

— Так, можна.

— А транспортиром?

— І транспортиром теж можна. Отже, запишіть тему контрольної: «Історія України: утворення українського козацтва».

Учитель запитує на уроці географії учня:

— Миколо, чи знаєш ти щось про Панамський канал?

— Ні. У нашому телевізорі такого немає.

Хтось цієї зими: «Агов, люди! Чому всі такі сумні? Нумо разом вийдемо на вулицю, зліпимо «брудовика» та пограємо в сніжки глиною».

Під час зимових канікул я планував зустрітися з усіма, кого люблю. Виявилось, що найбільше я люблю поспати.

— А шахи який вид спорту — зимовий чи літній?

— Якщо в клубі топлять, то літній, якщо ні — зимовий.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 2460. Ціна — безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 28.01.20. Засновник і видавець — ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52-27-37, 067-350-17-94. Наклад — 1000 примірників. Формат А 3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальна за випуск номера: М.Б.Гараздій.

Головний редактор:
В.Ю.ТАРАСЮК

Художній редактор, кореспондент:
О.М.БРАЙЛЯН.

Коректор:
М.Б.ГАРАЗДІЙ.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.